

Kunnanjohtajan ta-esitys

9.11.2020

laadittu talousarvion viimeistelyä varten

valtuustoseminaariin 13.11.2020

sisälllys

- **Kunnanjohtajan varsinainen esitys**

diat 3 – 9

- **Taustatietoa rahoituspohjasta**

diat 11 – 24

- **Väestöstä**

diat 25 - 33

- **Työllisyydestä**

diat 34 – 37

- **Lainamäärän ja vieraan pääoman kehitys** (täydennetään seminaariin 13.11. mennessä)

dia 38

Verotulot

- Kuntaliiton ennustekehikko
- VM:n kuntien painelaskelman ennuste

2020	2021	2022	2023	2024
15159	15721	15419	15626	15800*
15357	15644	15571	15802	16067

Kj:n esityksen luvut johdettu näistä ennusteista

2020	2021	2022	2023	2024
15250	15690	15520	15700	15900

Ta:ssa 2020 verotulot oli arvioitu (kuvaamaan koronan aiheuttamaa suurta muutosta veroissa – jota paikataan ”toivottavasti” valtionosuuksissa)

15572	16549	16875	17297
-------	-------	-------	-------

Valtionosuudet

- Kuntaliiton ennuste syyskuu
- Kuntaliiton ennuste marraskuu
- VM:n kuntien painelaskelman ennuste

2020	2021	2022	2023	2024
19379	19124			
19898	19187 (puuttuu 2. asteen koulutus)			
19650	19275	19286	19798	20053

Kj:n esityksen luvut johdettu näistä ennusteista varovaisuuden kautta

2020	2021	2022	2023	2024
19780	19180	19180	19500	19750

Ta:ssa 2020 valtionosuudet oli arvioitu (kuvaamaan koronan aiheuttamaa verotulojen paikkausta valtionosuuksissa, joka toivottavasti jatkuu 2022-2024)

18661	18875	18823	18931
-------	-------	-------	-------

Käyttötalouden menot vuosi 2020

	<i>tp19</i>	<i>TA20</i>	<i>raami 21</i>	<i>KJtae21</i>
Keskusvaalilautakunta	11	0	22	22
Tarkastuslautakunta	31	29	27	27
Kunnanhallitus	2066	2050	1921	1935
Perusturva	22614	21680	21556	21630
Sivistys	8842	9173	8982	8950
Ympäristö	304	470 (tuloa At.)	87	225
Yhteensä	33859	32462	32595	32789

Kunnan tuloslaskema tämän kautta

(2022 lähes 0% kasvulla ja sitten toimintakatteessa 1,5% nousu 2022 vuodesta eteenpäin)

	2020arvio	2021	2022	2023	2024
Toimintakate	-31800*	-32789	-32930	-33450	-33950
Verotulot	15250	15690	15520	15700	15900
Valtionos.	19780	19180	19180	19500	19750
Rah.tuoto/menot	150	50	50	50	50
Vuosikate	3380	2131	1820	1800	1750
Poistot	-2700	-1730	-1791	-1739	-1553
Tilikauden tulos	680	401	29	61	197

** Tp 2019 toimintakate 33 859, TA 20 oli 32 462 ja muutettu TA 32 200 (metsätulo)*

Sivistystoimen ja perusturvan kohdalla huomioitava

- Kunnanjohtajan esitys ottaa huomioon toisen asteen koulutuksen vaiheittaiseen maksuttomuuteen siirtymisen ja sen vuoksi sivistystoimen määrärahaa on kasvatettu lautakunnan esittämästä ta-esityksestä noin 50 000 euroa (tietokoneet 1 vuoden lukiolaisille ovat investointiohjelmassa) – esityksessä otettu huomioon, että vaikka maksuttomuus alkaa elokuussa, niin kirjahankinnat tehdään syksyn hankinnassa koko lukuvuodelle 2021-2022 ja samalla on varauduttu ammattikoululaisten matkakuluihin syksyn 2021 osalta ← todellisia kustannuksia on tällä hetkellä hyvin vaikea arvioida.
- Perusturvan kohdalla on uuden hoitajamitoituskäytännön vuoksi kasvatettu lautakunnan määrärahaa vanhuspalveluihin ja samalla otettu huomioon terveystoimen todelliset arvioidut kustannukset vuodelle 2021 (sopimusohjausneuvottelut). Esityksessä varaudutaan myös siihen, ettei lääkäriresurssista karsittaisikaan omassa tk:ssa, kun virkalääkäriydet mahdollista täyttää (tämä ei kylläkään lisää juurikaan kustannuksia, kun ostopalvelulääkärikulua poistuu)
- Kunnanhallituksen kohdalla on varattu rahaa kuntamarkkinointiin hieman alkuperäisen raamivarauksen päälle, mm. kunnan mainostaulujen uusimiseen
- → vastaavasti valtionosuuksia on osin budjetoitu VM:n painelaskelman tietojen mukaisesti – mutta varovaisuuden periaatteella – ei ole esimerkiksi arvoitu vuodelle 2021 toisen asteen maksuttomuuden asteittaisen käynnistymisen tuomaa lisää valtionosuuksiin, vaikka kuluja on jo huomioitu noin 50 000 euroa

Vastuualueiden esitykset liitteenä

- Kunnanjohtajan ehdotus on vastuualueiden ta-esitysten mukainen, joten ne on liitetty kunnanjohtajan ta-esityksen liitteeksi sellaisinaan
- Perusturvan, sivistyksen ja kunnanhallituksen talousarviomäärärahaa kasvatetaan edellisessä kalvossa kuvatuilla lisäyksillä
- Lisäksi ympäristötoimen osalta kj:n esitys on lautakunnan esityksen mukainen, vaikka esitys poikkeaa elokuussa annetusta ta-raamista – raamissa ei oltu huomioitu lautakunnan tulokertymää oikein
- **Tässä vaiheessa liitteenä on petu ja sivistys** – ympäristön osalta lukutaulukot ja sen osalta ta-kirjamuoto lähetetään ennen 13.11. seminaaria – kunnanhallituksen osalta ta-kirjamuoto tulee valtuutetuille viimeistään 12.11. iltapäivällä

Huomioikaa seuraava muutos, joka tehdään varsinaiseen ta-kirjaan

- Työllistäminen siirretään kunnanhallituksen vastuualueen puolelta talousarvioon perusturvan alle, jonne kyseisten palvelujen järjestäminen siirtyy
- Maaseututoimi yhdistetään kunnanhallituksen sisällä Keskus- ja luottamushenkilöhallinnossa elinkeinopalvelujen alle, koska kyse on kunnan elinkeinotoiminnan palveluista
- **Maaseutu- ja työllistämispalvelut poistuu kunnanhallituksen vastuualueen kohdalla omana tulospaikkanaan – toiminnot eivät katoa.**
- Tämä tarkoittaa sitä, että kunnanhallituksen vastuualueelta siirtyy perusturvaan 174 000 euroa – eli perusturvan määräraha kasvaa tämän verran ja kunnanhallituksen pienenee. Kunnanhallituksen määräraha tulee siis olemaan 1 761 000 ja perusturvan tämän muutoksen jälkeen 21 804 000

Investointiohjelma

- On omana excell-tiedostonaan kunnanjohtajan esityksen liitteenä – huomioikaa, että investointien kokonaiskustannussarake päivitetään vielä – tällä hetkellä siinä samat luvut, kuin sarakkeessa investointikustannukset 2021-2025

Taustatietoja rahoituksesta

- Seuraavassa esitetään tarkemmin vielä kunnanjohtajan esityksen

verotulojen

Ja

valtionosuuksien

Arvioinnin perusteita - lähteenä on kuntaliiton asiantuntijoiden arviot ja osin VM:n tiedotkin

Verotuloista tarkemmin perusteluja *(lähde kuntaliitto)*

- Verovuoden 2019 kunnallis- ja yhteisöverotus saatiin päätökseen lokakuun lopussa.
- Yhteensä kuntien ennakonpalautusten ja jäännösverojen netto on -785 miljoonaa euroa, joka on reilu 320 positiivisempi kuin vuosi sitten. Näin ollen viime vuoden **verokorttiuudistuksesta aiheutuva ennakkokertymien tilitysvaje saatiin kurottua umpeen.**
- Kuntien maksuunpanotilitys on noin 210 miljoonaa euroa positiivinen ja se tilitetään marraskuun tilitysten yhteydessä. Marraskuun oikaisu tehdään kuntakohtaisesti maksuunpanosuhteiden mukaan ja 38 kunnalle oikaisu on negatiivinen ja 272 kunnalle positiivinen.
- Kuntaliiton lokakuun veroennustekehikon arvio verovuoden 2019 kokonaiskertymistä oli hieman alhaisempi (noin 50 miljoonaa euroa) verrattuna verotuksen lopullisten tietojen perusteella laskettavaan kertymään, kun otetaan huomioon marraskuun maksuunpanotilitys sekä arvio siitä, miten loppuvuoden ennakonpalautukset ja jäännösverot tulevat kertymään.

Kunnallisverotuotto jatkuu *(lähde kuntaliitto)*

- Jo aiemmin verotuloennusteissa arvio palkkasumman kehityksestä on parantunut syksyyn tultaessa ja syksyn mittaan
- Lokakuusta lähtien on jo oikaistu kunnallisveron jako-osuus vertotuotoista 61,79 %:sta 62.27 %:oon
- Verovuosi 2019 näyttäisi tuovan kunnille vielä lisää positiivista oikaisuja verovuoden 2020 jako-osuuteen, koska verovuoden 2019 pääomatuloverot kehittyivät odotettua heikommin. Tarkempaa tietoa positiivisen oikaisun määrästä saadaan näillä näkymin joulukuun alussa ja oikaisu olisi tarkoitus tehdä joulukuun tilitysten yhteydessä. Kehitys nostanee myös kuntien ensi vuoden jako-osuutta ja näin ollen myös kertymäennustetta.
- Näin ollen kun kunnanjohtajan esityksen kunnallisveroarvio on tehty niin tulosennusteen 2020 kuin talousarviovuosille kuntaliiton lokakuun veroennustekehikon mukaisesti, niin verotulot on tältä osin arvioitu varovaisuuden periaatteella

yhteisöverosta

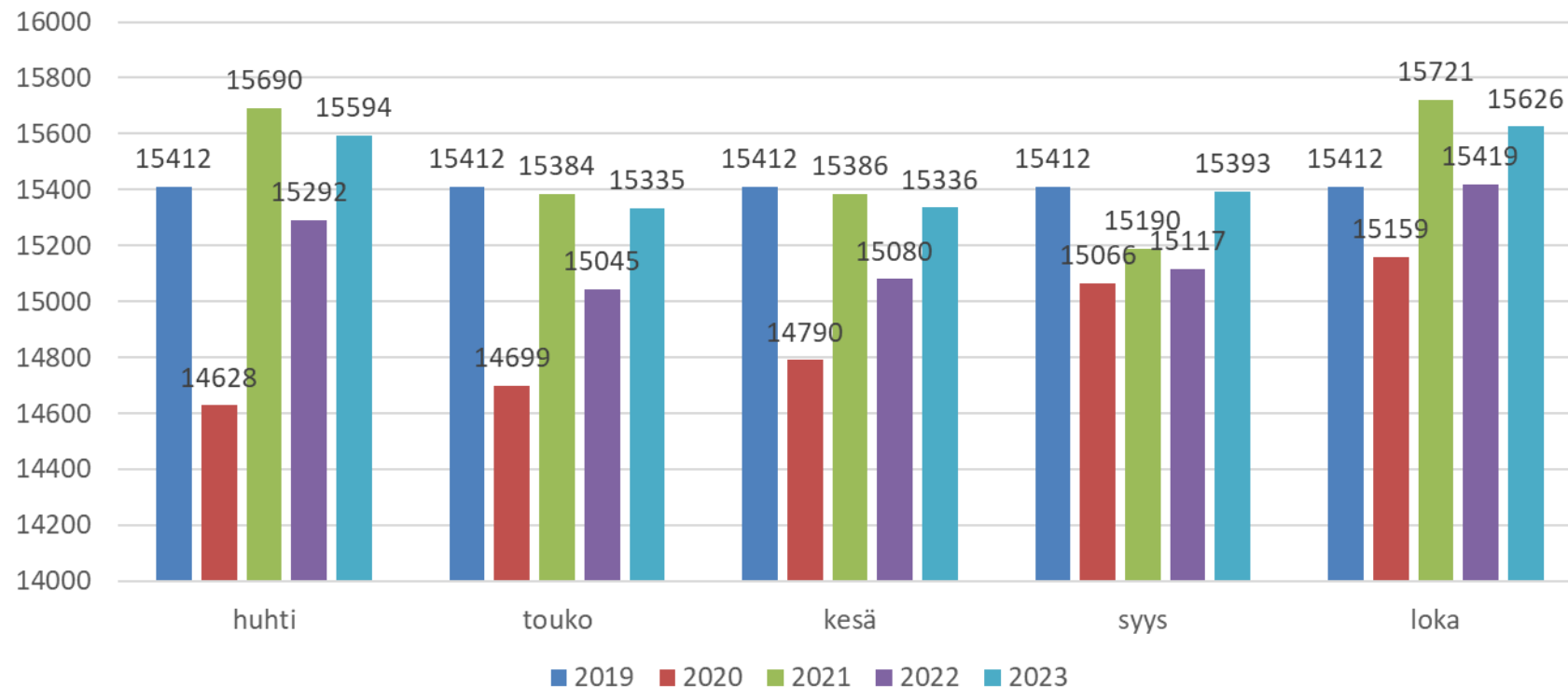
- Lopullinen yhteisövero verovuonna 2019 oli reilu 1 820 miljoonaa euroa, eli noin 30 miljoonaa vähemmän verrattuna lokakuun ennakkotietoon.
- Näin ollen yhteisöverokertymä pienenee suurin piirtein saman verran kuluvana vuonna.
- **Kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta kuitenkin kasvatettiin osana kuntien koronatukipakettia (10 %) – se vaikuttaa niiden kokonaiskertymää kasvattavasti 2020 ja myös 2021 → vaikutus Hankasalmelle arvioitu 223 219 vuonna 2020**
- Toisaalta yhteisöveroarvioissa lokakuun ennusteessa on huomioitu päivitettyt arviot yritysten verojen maksujärjestelyistä, jotka taas alentavat yhteisöverokertymää
- Hankasalmen osalta yhteisöverojen jako-osuusmuutos vaikuttaa verotulotasauksen kautta tasausta kasvattavasti vuosina 2022 – 2024 – koska yhteisöverokertymämme on maan keskiarvoa pienempi – eli muutoksen positiivinen vaikutus on nyt keskimääräistä pienempi, mutta tasaus tasaa sitä jatkossa

Kiinteistöveroista

- Verovuoden 2020 kiinteistöverotus saatiin niin ikään päätökseen lokakuun lopussa.
- Aikaisempi arvio siitä, että tammi-helmikuussa 2021 kertyisi jopa 200 miljoonaa euroa vuoden 2020 kiinteistöveroä, on yhä voimassa.
- Kiinteistöveron kertymä jää vuonna 2020 näin ollen noin 10 % ennustettua alemmaksi. Tilitysten siirtyminen ensi vuoden puolelle vaikuttaa suhteellisesti samalla tavoin kaikille kunnille ja kiinteistöveron kertymäennustetta on syytä alentaa noin 10 %:lla.
- Tässä vaiheessa on vielä epäselvää, kuinka suuri osa verotuksen ennakoitua myöhemmästä valmistumisesta johtuu kertaluontoisista tekijöistä siirryttäessä uuteen järjestelmään ja toimintatapoihin. Verohallinto arvioi verotuksen valmistumisen jälkeen tilannetta ja vaikutuksia vuoden 2021 kertymän osalta. Lopulliset kuntakohtaiset kiinteistöverotiedot julkaistaan Verohallinnon tiedon mukaan aikaisintaan marraskuun puolessa välissä.

Verotuloarvio on siis elänyt paljon ja vaikuttanut välillä
valtionosuusarvioonkin – iso nousu budj.riihen kautta
(ennen korona Hankasalmella verotulojen piti olla 15,5 miljoonaa 2020)

Kaavion otsikko

Lokakuun ennuste Hankasalmen osalta siis – kunnallisvero paranee tästä – kiinteistövero heikkenee...

Yhteenveto					
TILIVUOSI	2019	2020**	2021**	2022**	2023**
Verolaji					
Kunnallisvero	13 140	12 790	13 156	12 996	13 252
<i>Muutos %</i>	5,9	-2,7	2,9	-1,2	2,0
Yhteisövero	949	1 056	1 252	1 111	1 062
<i>Muutos %</i>	8,8	11,3	18,6	-11,3	-4,4
Kiinteistövero	1 323	1 312	1 312	1 312	1 312
<i>Muutos %</i>	1,2	-0,8	0,0	0,0	0,0
VEROTULO KIRJATTAVA	15 412	15 159	15 721	15 419	15 626
<i>Muutos %</i>	5,7	-1,6	3,7	-1,9	1,3

Valtionosuuksien kohdalla muutokset olleet suuria

- Huhtikuussa ensiapuna koronan vaikutuksiin maan hallitus teki **päätöksen verotulojen maksun lykkäysmenettelyn kompensoinnista kunnille**. Tuo korvaus oli aluksi suuruudeltaan 547 miljoonaa euroa ja se otettiin huomioon toukokuun 2020 valtionosuusmaksatuksesta alkaen.
- Tätä vuonna 2020 maksettua korvausta vastaava euromäärä lisättynä viivästyskorolla olisi vähennetty kuntien valtionosuusmaksatuksen yhteydessä vuonna 2021. Täten tällä korvauksella ei ole todellista, kuntataloutta pitkällä aikavälillä vahvistavaa vaikutusta
- Kun verotulot ei sitten tippuneetkaan niin dramaattisesti koronan vuoksi, kuin oli keväällä arvioitu, niin syyskuussa tarkistettiin veronmaksulykkäyksen korvauksen euromäärää 547 miljoonasta eurosta **118 miljoonaan euroon**.
- Tämä muutti jokaisen kaupungin ja kunnan valtionosuusmaksatusta vuonna 2020 (pienensi selkeästi). Mutta toisaalta nyt sitten vuonna 2021 takaisinperittävä summa on Hankasalmen osalta pienehkö n. 93 000 euroa, ja se vielä jakaantunee osin vuodelle 2022

Valtionosuudet jatkuu

- kesäkuussa VM julkaisi kuntatalouden tukipaketin, joka sisälsi vuodelle 2020 valtionosuuden **lisäystä kaikkiaan 722 milj. euroa**
- Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalouksista annetun lain muuttamisesta tuli voimaan 1.10.2020 alkaen ja se lisäsi kuntien vuoden 2020 kustannuksia 12,7 miljoonaa euroa (aiemmin 17,7 milj. euroa), mikä otettiin huomioon kuntien valtionosuuksissa kesäkuussa muutti 2020 valtionosuuksia ja nyt on huomioitu 2021 valtionosuuksissa
- Hallitus päätti vuoden 2020 seitsemännestä lisätalousarviosta 23.10.2020. Merkittävin siinä **valtionosuuteen tullut muutos oli +350 miljoonan euron** koronan testauskustannusten korvaus, joka jaetaan vuonna 2020 kunnille laskennallisesti osana peruspalvelujen valtionosuutta. Lisätuki maksetaan kaupungeille ja kunnille joulukuun 2020 valtionosuusmaksatuksen yhteydessä.

Noista selkeistä valtionosuuslisäyksistä tarkemmin

- Kesäkuun 722 miljoonaa euroa jakautui seuraavasti kuntien kesken

Lasten ja nuorten määrä (0-17 v.) 112,3 milj € (**Hankasalmi 94 563**)

Vanhusten määrä (yli 65) 60 milj € (**Hankasalmi 74 310**)

€/asukas 180 milj € (**Hankasalmi 161 990**)

Kunnallisverokertymän suhteessa 370 milj. € (**Hankasalmi 248 191**)

Hankasalmi yhteensä 579 054 koronatukea valtionosuuteen 2020

- Lokakuun 350 miljoonaa euroa jakautuu todennäköisesti

srhpiireittäin koronatilastojen perusteella

srhpiirien sisällä kuntien asukasmäärän suhteessa

→ siitä arvioitu Hankasalmen viimeisin valtionosuusarvio 2020

Valtionosuudet vuodelle 2021

- Vuoden 2021 valtionosuuslaskelmaennuste on päivitetty kuntaliitossa 5.11.2020.
- Siinä on otettu huomioon vuodelle 2021 tehdyt koronatukipäätökset, vuoden 2019 lopulliset verotiedot tulopohjan tasauksessa ja uusimmat laskentatiedot mm. koulutustaustakertoimessa.
- **Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuudessa ei ole otettu huomioon oppivelvollisuuden laajennuksen vaikutusta koulutuksen järjestäjän ylläpitäjärahoitukseen vuonna 2021.**
- **hallitus on varautunut korvaamaan kaupunkien, kuntien ja sairaanhoitopiirien koronasta aiheutuvia kustannuksia lähes 1,7 miljardilla eurolla vuonna 2021.** Tämä testauskustannusten korvaus tultaneen jakamaan valtionavustuksena toteutuneisiin kustannuksiin perustuen erillisellä hakumenettelyllä vuoden 2021 aikana.
- Lisäksi hallitus on sitoutunut purkamaan hoito- ja palveluvelkaa 450 miljoonan euron kokonaisuudella vuosina 2021–2023.
- Kustannusten korvausmenettelystä ja hoitovelan purkamisen kompensatiosta ei vielä ole tarkempaa konkreettista tietoa

Näin ollen valtionosuusarviot nyt ”valmiina” (luvut 1000 €) – avataan valtuustoseminaarissa

	2020	2021
Peruspalvelujen valt.osuus	16898	16180
<i>(Josta verotulotasaus)</i>	<i>(5131)</i>	<i>(5239)</i>
Op+kult osuus	-23	-23
Valtionosuudet yht	16875	16157
Verotulomenetysten komp.	2938	3122
Verotulojen maksun lykkäys		
Kompensaatio	86	
Takaisinperintä		-92
Maksatus yhteensä	19898	19187

Harkinnanvarainen 2020

- Päätökset harkinnanvaraisesta valtionosuuden korotuksesta vuodelle 2021 tehdään marraskuun 2020 aikana.
- Kuntien harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta haki tänä vuonna 146 kuntaa ja haettu avustussumma oli yhteensä 342 miljoonaa euroa. Keskimäärin korotusta haettiin 102 euroa asukasta kohden
- Myönnettävä summa on 60 miljoonaa euroa
- Me haimme 850 000 euroa

Olennaista on se että olemme saaneet talouden tasapainotuksen käyntiin - alla VM:n painelaskelmaennuste

toimintakatetavoite Hankasalmella

2020 -32200

2021 -32789

2022 -32930

2023 -33450

2024 -33950

HANKASALMI

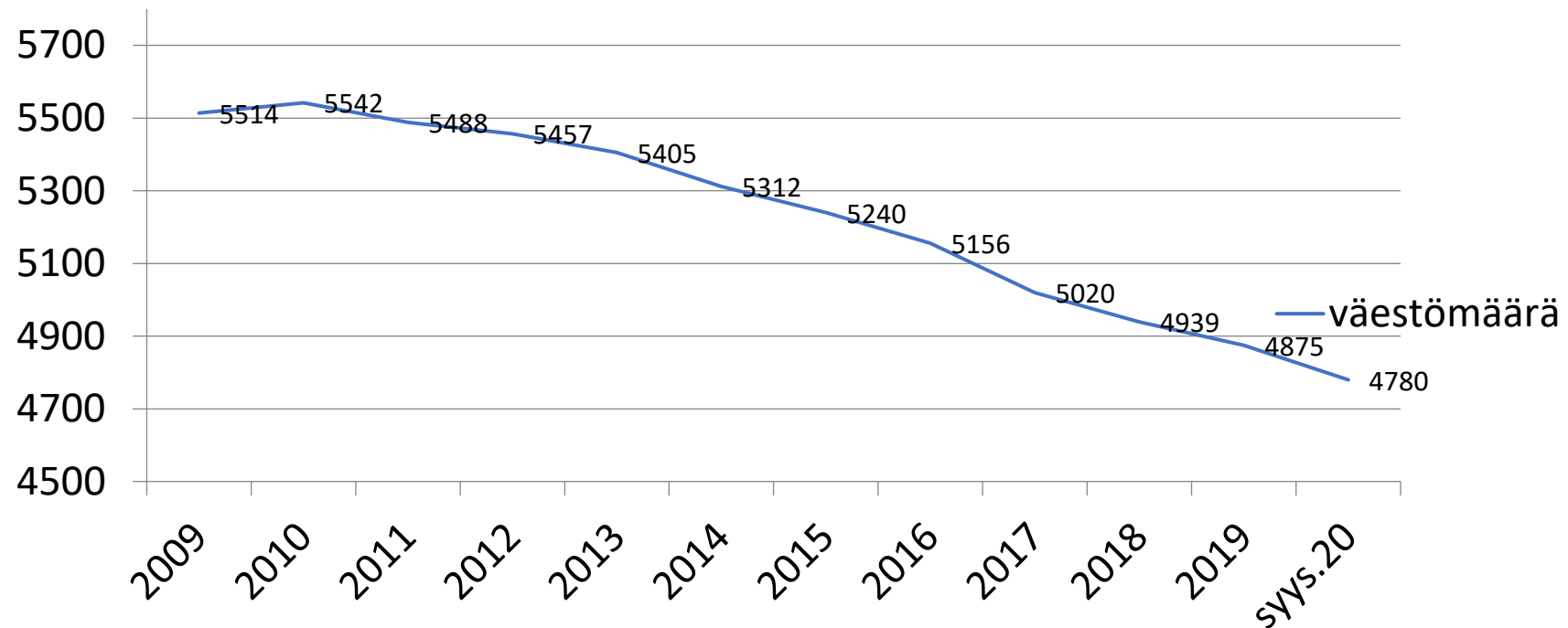
Tuloksen muodostuminen

Käyvin hinnoin	2019	2020	2021	2022	2023	2024					
	1000 €	1000 €	1000 €	1000 €	1000 €	1000 €					
Toimintakate	-33 859	-34 010	0 %	-35 094	3 %	-35 670	2 %	-36 297	2 %	-36 809	1 %
Verotulot	15 412	15 357	0 %	15 644	2 %	15 571	0 %	15 802	1 %	16 067	2 %
Kunnallisvero	13 140	12 952	-1 %	12 920	0 %	13 043	1 %	13 282	2 %	13 496	2 %
Yhteisövero	949	1 059	12 %	1 357	28 %	1 146	-16 %	1 125	-2 %	1 162	3 %
Kiinteistövero	1 323	1 346	2 %	1 368	2 %	1 382	1 %	1 396	1 %	1 410	1 %
Valtionosuudet	18 486	19 650	6 %	19 275	-2 %	19 286	0 %	19 798	3 %	20 053	1 %
Rahoitustuotot/-kulut, netto	115	119		107		96		90		79	
Vuosikate	154	1 115		-68		-718		-607		-610	
Poistot	-1 654	-1 710		-1 767		-1 823		-1 879		-1 935	
Satunnaiset erät, netto	0	0		0		0		0		0	
Tilikauden tulos	-1 500	-595		-1 834		-2 541		-2 486		-2 545	
Laskennallinen paine veroprosentin korotukseen (%-yks.)	3,3	0,2		2,2		3,3		3,0		3,0	

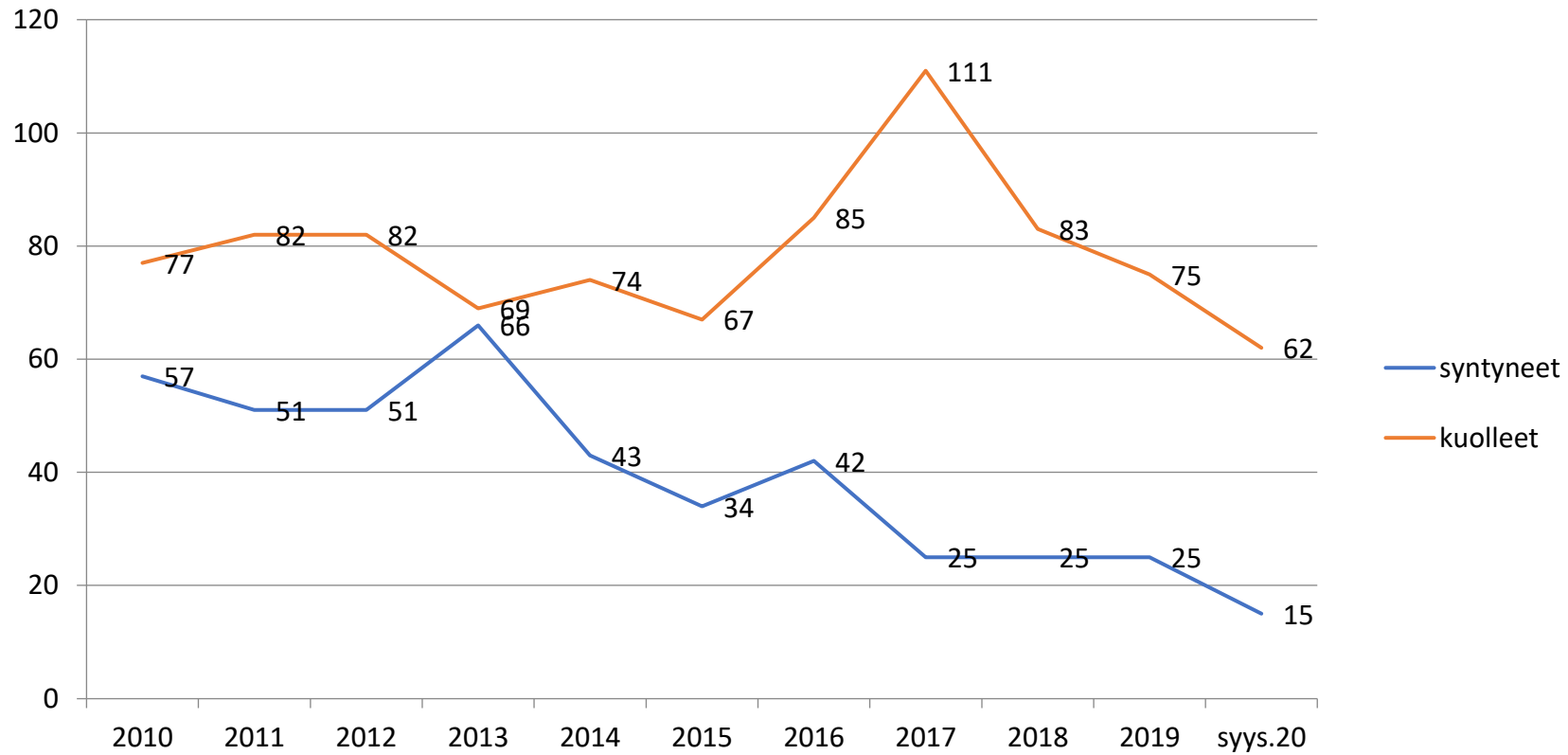
Ja sitten tietoa väestöstä

väkimäärä

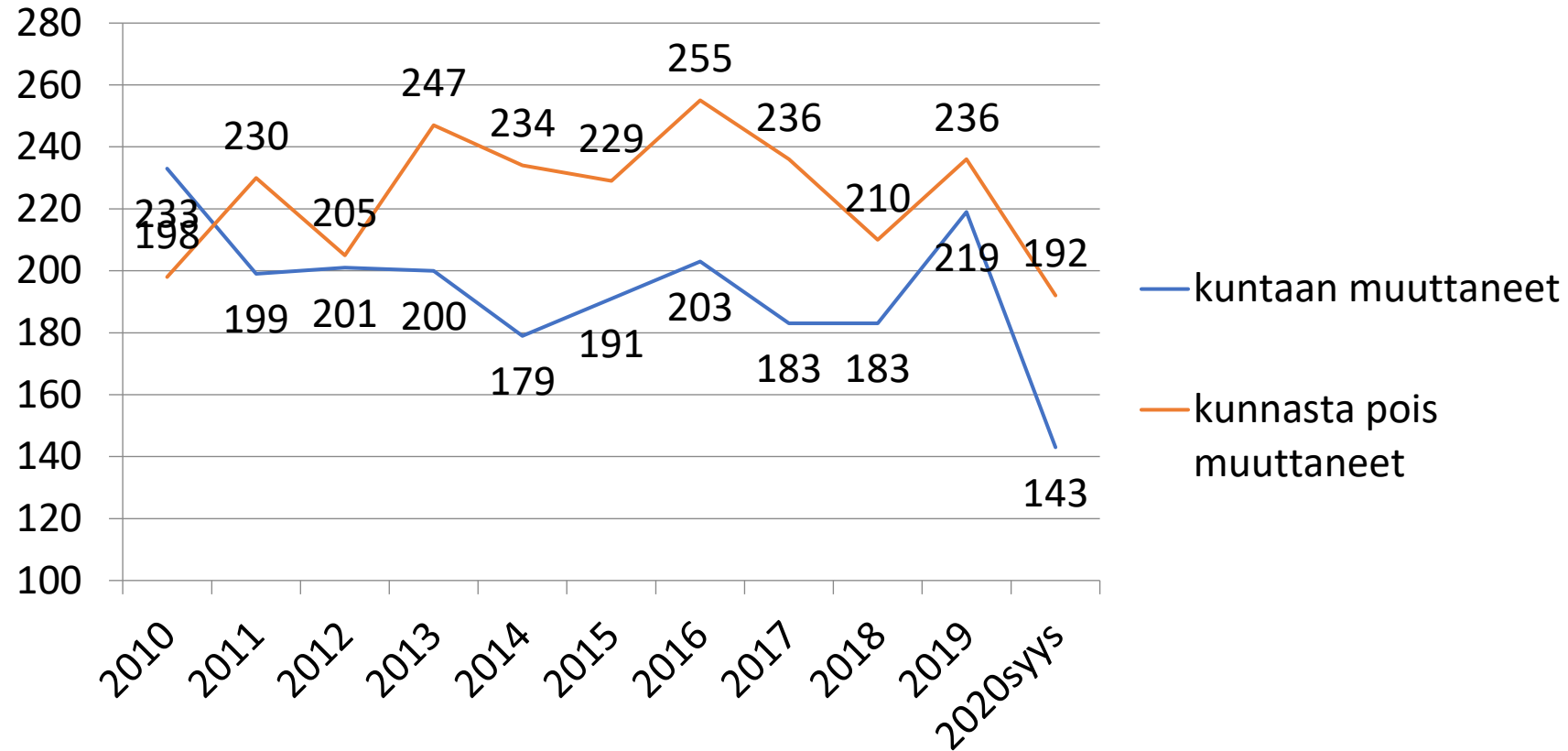
väestömäärä

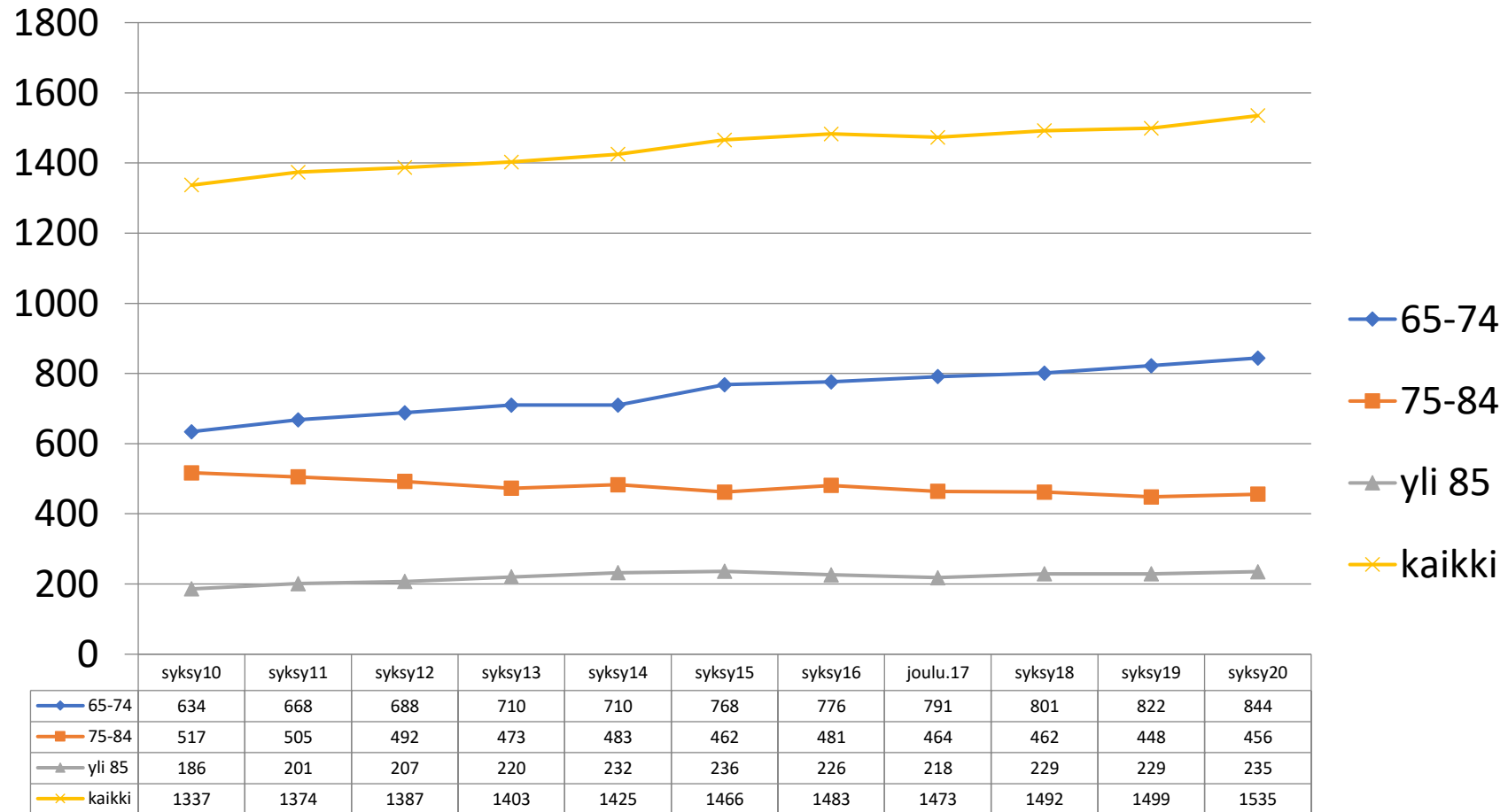
Kuolleet/syntyneet

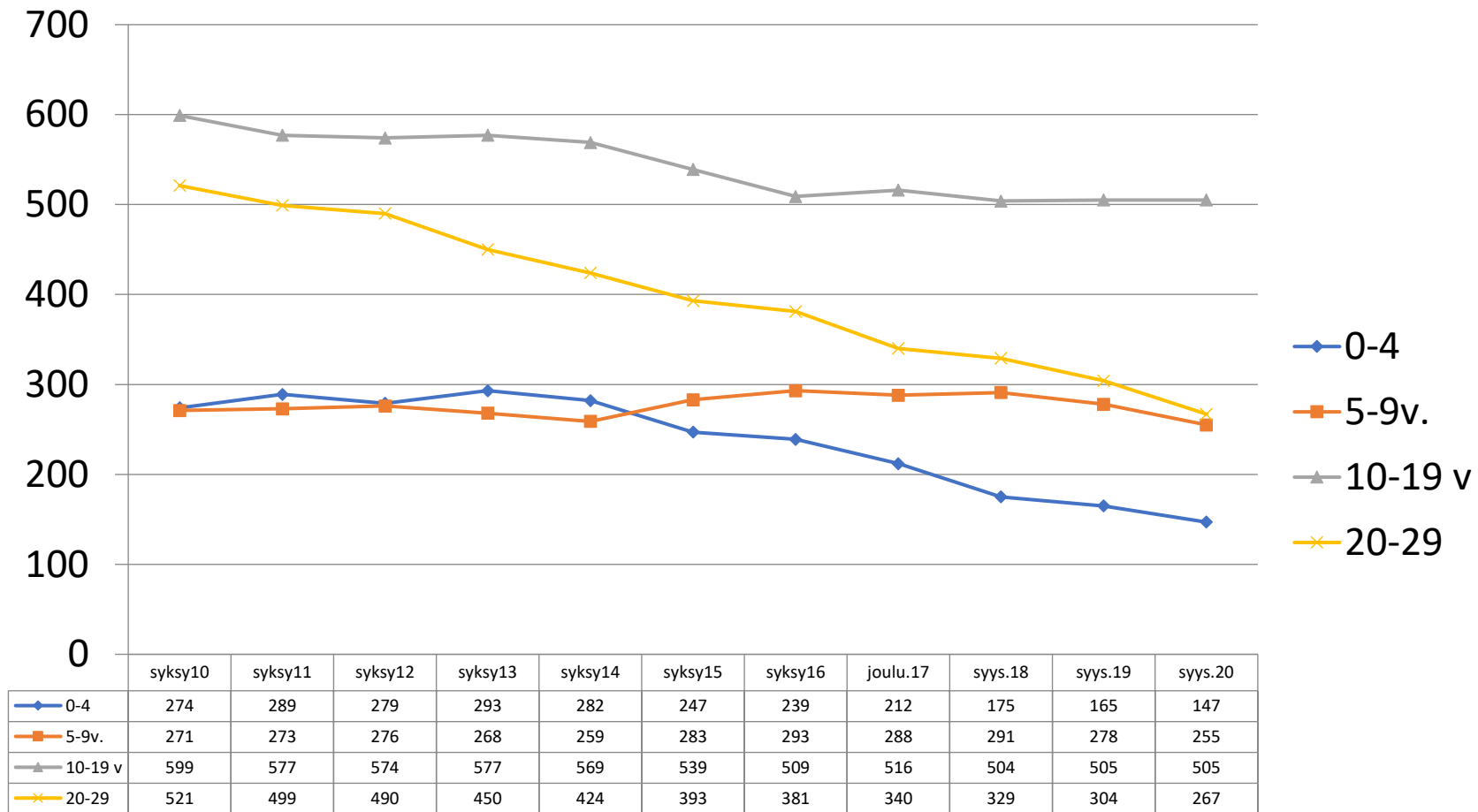
tulo-/lähtömuutto

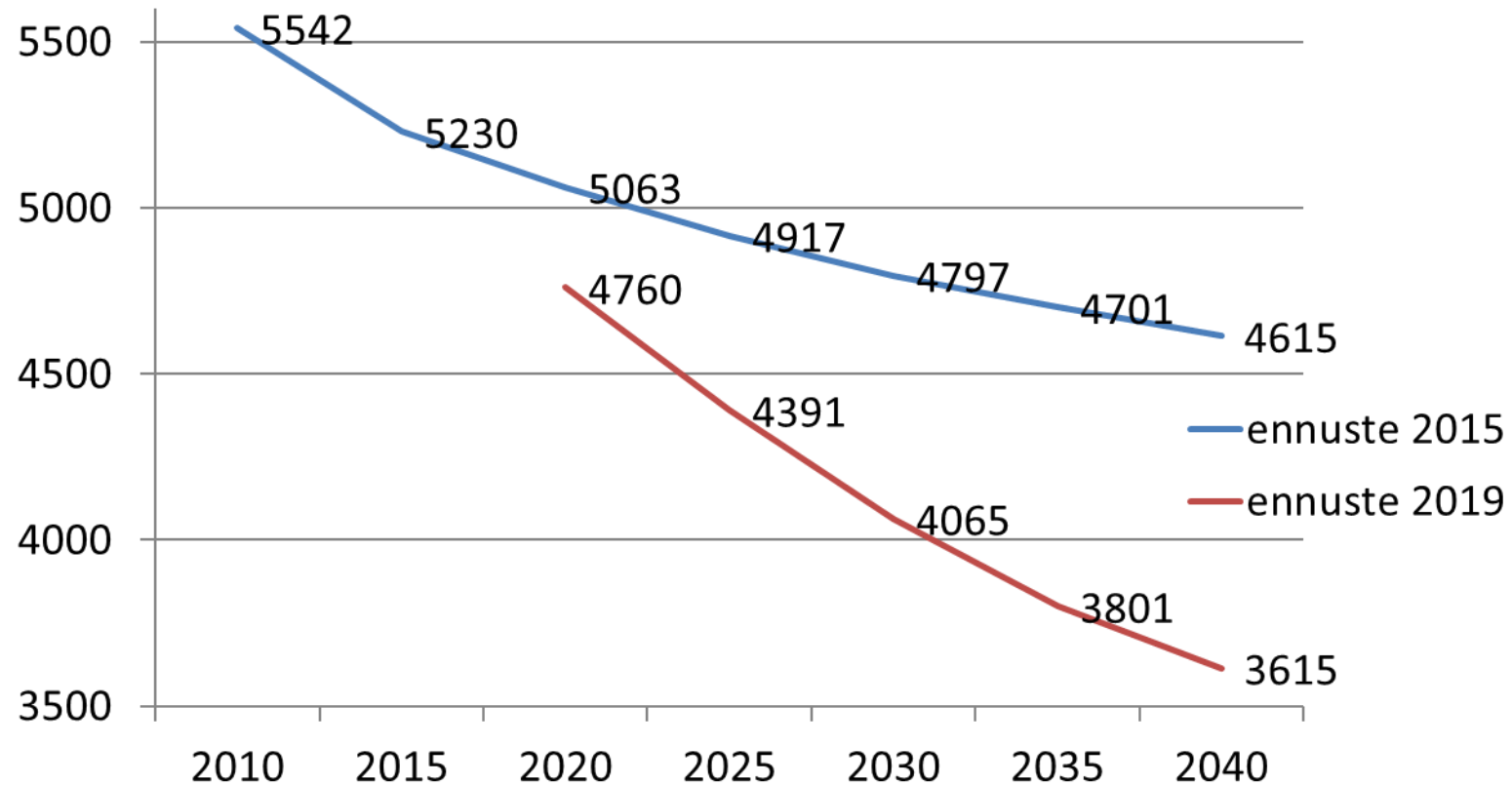
vanhusväestö

Lapset ja nuoret väestössä

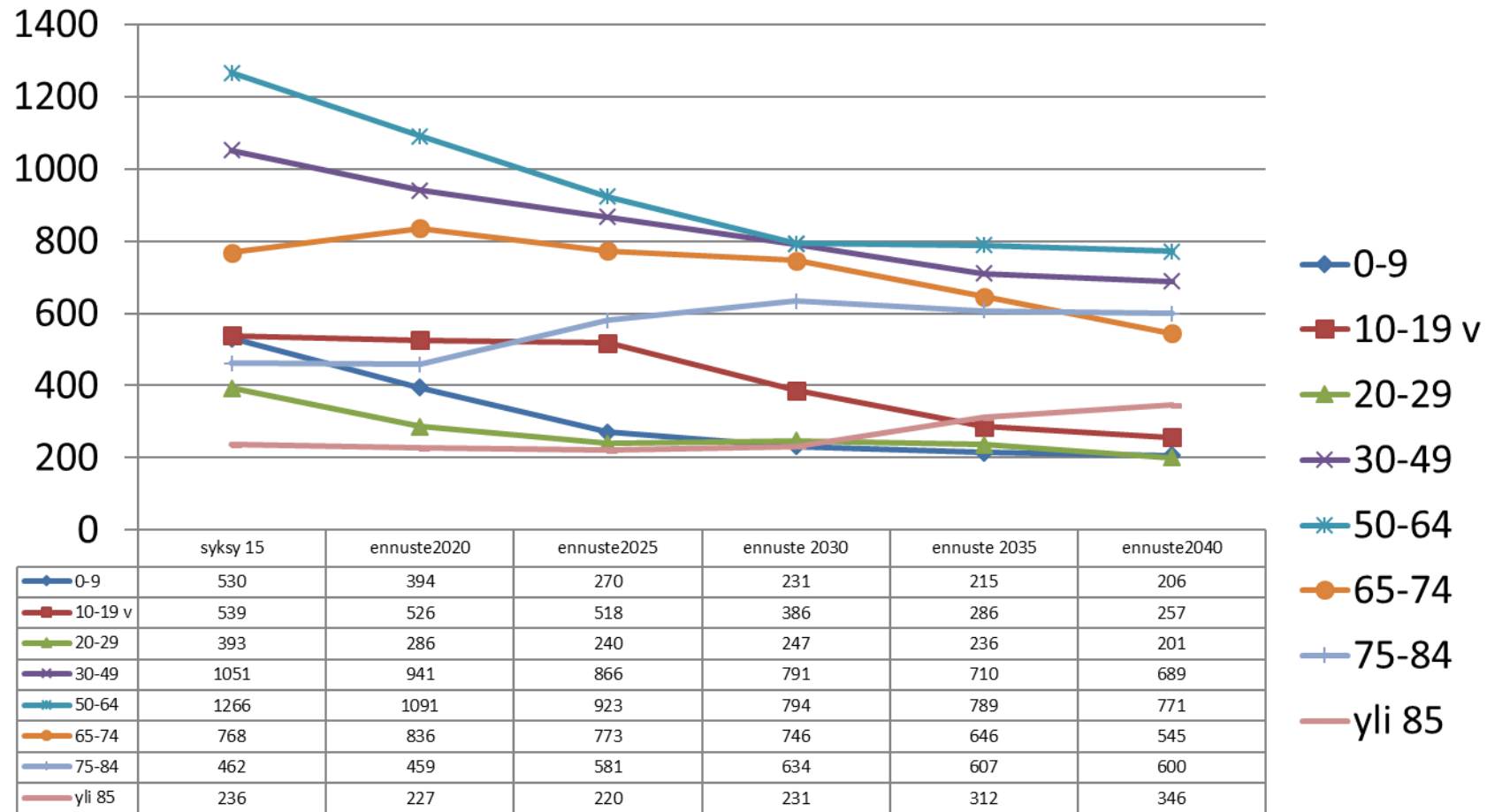

Tilastokeskuksen vuoden 2015 vs 2019 väestöennuste Hankasalmi (nyt syys 2019 väkimäärä 4887)

Väestö ennuste ikäryhmittäin 2020

otettu mukaan 2015 ennusteen 2015 taso – kuvaamaan tilanteen muutosta

Kustannukset kunnittain – 100 % sopeutuminen, pelkkä muuttuva tarve – Perlaconin laskelma liittyen väestökehitysennusteeseen

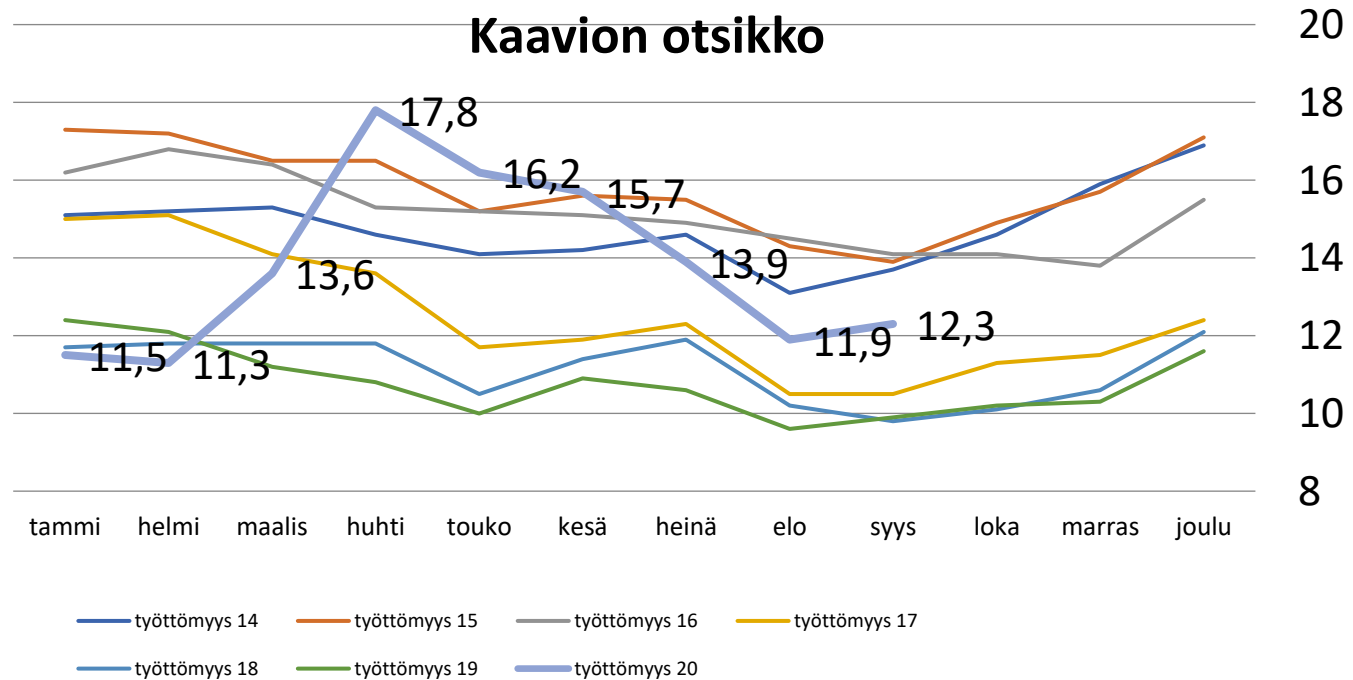
Kuntien kustannukset 1000 euroa					Muutos 2018 -2030	Osuus muutoksesta toiminnoittain 2018- 2030, 1000 euroa	Yleis- hallinto	Varhais- kasvatus	Perus- opetus	Vapaa- aika	Perus- terveys	Erikois- sairaan- hoito	Ikäänty- neet	Muu sosiaali- toimi	Muutos 2018-30 yht.
	2018	2020	2025	2030											
Hankasalmi	0	-924	-2969	-5346	-5346	Hankasalmi	-353	-978	-2313	-163	-512	-919	989	-1097	-5346
Joutsa	0	-744	-2321	-3572	-3572	Joutsa	-429	-592	-1922	-213	-453	-868	1657	-753	-3572
Jyväskylä	0	9868	36096	56591	56591	Jyväskylä	2934	-11604	-17411	3477	16088	20140	35792	7175	56591
Jämsä	0	-3966	-11339	-17828	-17828	Jämsä	-1453	-3867	-8006	-846	-1536	-2819	5227	-4527	-17828
Kannonkoski	0	-362	-1015	-1428	-1428	Kannonkoski	-175	-141	-739	-53	-107	-224	335	-325	-1428
Karstula	0	-888	-2597	-4065	-4065	Karstula	-554	-559	-1964	-166	-383	-624	909	-724	-4065
Keuruu	0	-988	-2410	-4612	-4612	Keuruu	-521	-1422	-2563	-399	-535	-964	2611	-820	-4612
Kinnula	0	-203	-799	-1232	-1232	Kinnula	-222	-270	-359	-93	-189	-286	477	-289	-1232
Kivijärvi	0	-305	-1256	-1587	-1587	Kivijärvi	-279	-154	-775	-82	-196	-292	548	-356	-1587
Konnevesi	0	-358	-499	-1289	-1289	Konnevesi	-307	-173	-617	-49	-192	-328	625	-248	-1289
Kuhmoinen	0	-585	-1340	-2047	-2047	Kuhmoinen	-354	-140	-779	-109	-158	-485	276	-298	-2047
Kyyjärvi	0	12	-210	-828	-828	Kyyjärvi	-98	-321	-475	-55	-28	-193	497	-155	-828
Laukaa	0	1265	2781	1541	1541	Laukaa	-172	-3354	-3443	119	831	1499	5776	286	1541
Luhanka	0	-29	-109	-375	-375	Luhanka	-68	-92	-156	-7	-47	-56	110	-58	-375
Multia	0	-521	-1681	-2449	-2449	Multia	-166	-286	-974	-75	-255	-335	-26	-331	-2449
Muurame	0	903	3020	4019	4019	Muurame	242	-1285	-1631	142	1504	2089	2492	467	4019
Petäjävesi	0	-733	-2099	-3494	-3494	Petäjävesi	-332	-852	-1861	-87	-208	-349	574	-379	-3494
Pihtipudas	0	-770	-2338	-3719	-3719	Pihtipudas	-467	-404	-1991	-212	-379	-582	934	-618	-3719
Saarijärvi	0	-1989	-5560	-8258	-8258	Saarijärvi	-731	-1560	-3490	-520	-972	-1204	2010	-1791	-8258
Toivakka	0	118	62	-290	-290	Toivakka	-138	-445	-1050	12	20	15	1358	-62	-290
Uurainen	0	707	1310	1459	1459	Uurainen	122	-745	-724	115	414	745	1318	215	1459
Viitasaari	0	-1377	-3483	-5236	-5236	Viitasaari	-777	-773	-1793	-472	-656	-1166	1540	-1139	-5236
Äänekoski	0	-2759	-8551	-14337	-14337	Äänekoski	-2287	-3729	-8447	-1001	-304	-1809	5434	-2194	-14337
Keski-Suomi	0	-4626	-7305	-18381	-18381	Keski-Suomi	-6586	-33745	-63484	-736	11745	10983	71464	-8022	-18381

- Keski-Suomen kuntien toiminnoittain yhteenlaskettu palveluiden kustannus on laskeva, kun sopeutuminen käytetään hyväksi.
- Sopeutuminen huomioiden, pelkkä palvelutarpeen aiheuttama muutos laskee Keski-Suomen kustannuksia noin 18 milj euroa 2018-2030.

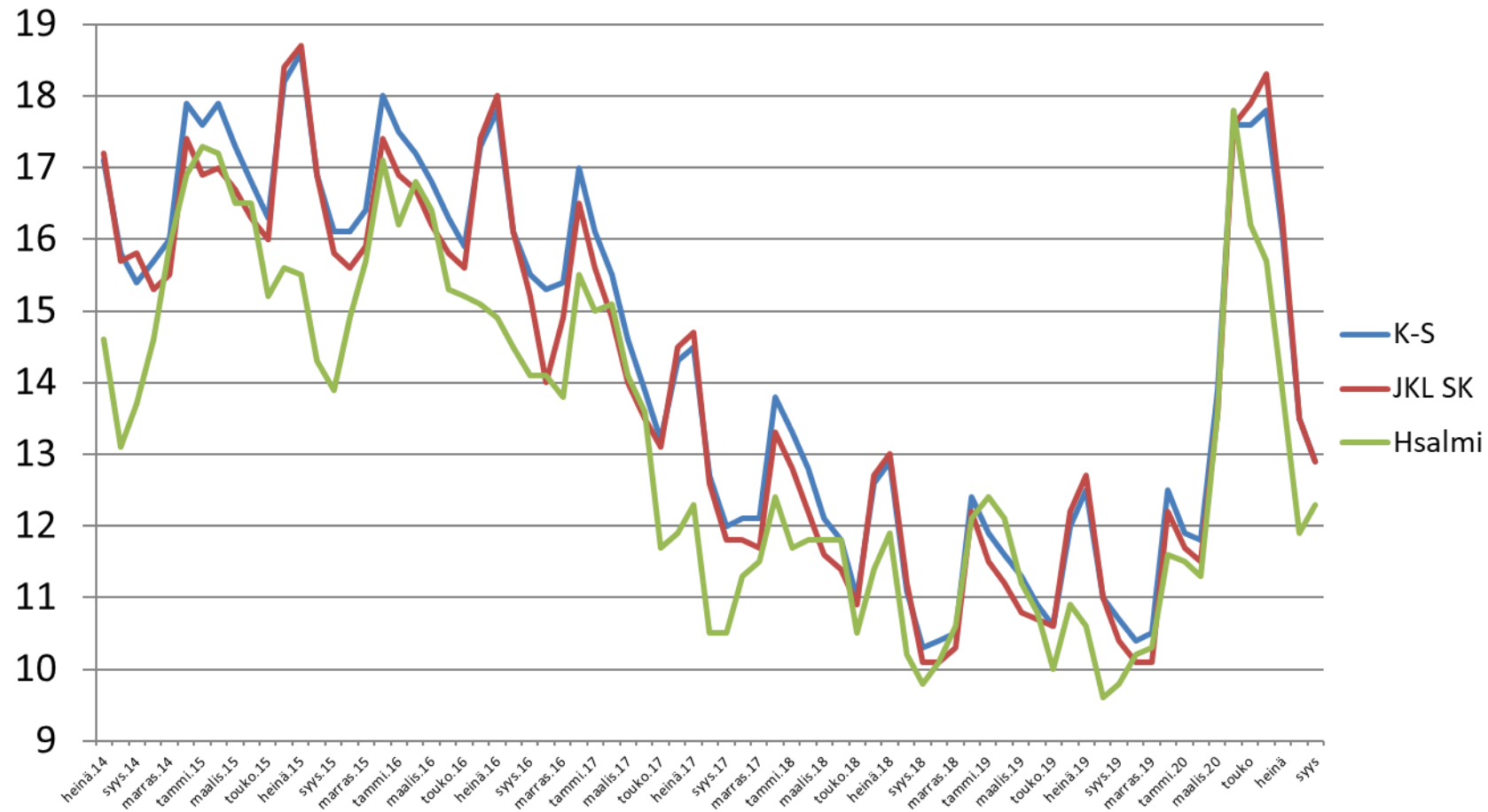
- Edetään ottamatta huomioon 2018 palvelurakennetta ja sen kasvua

Ja sitten muutama kalvo työllisyydestä

vertailun 14-15-16 -17-18-19-20

Hankasalmi- Keski-Suomi – JKL seutu työttömyyden kehitys

- **Meillä 27 kpl** (elo, 25; heinä 28; **kesä 36; touko ja huhti 31**maalis 26 , helmi23, tammi 22; joulun 22; marras ja loka 21; **syys 18**; elo 21; heinä 24, **kesä 30**, touko 24, huhti 22, **maaliskuu 19**; helmi 25; **tammi 31; joulun 34; marras 25; loka 30; syys 37; elo 36; heinä 41; kesä 40; touko 31**: huhti 27; maaliskuu 23; helmi 27;tammi 25; **joulun 30**; loka-marras 25; syys 21: elo 20; heinä 23;kesä 27;touko26; huhti 23; maaliskuu 21; 23; tammi 28; **joulun 30**;marras 27; loka 28; syys 19; elo 23; heinä 26; kesä 28; touko 27; huhti 25; maaliskuu 28; **helmi 31**; tammi 28;) **alle 25 v. työtöntä – tännekin heijastunut korona – onneksi tippui alle 30**. Kesätöitä ei lopulta ollut paljoa normaalia vähemmän
- **Meillä nyt 27**(elo 29; heinä 34; kesä 57;touko **52**; huhti 40; maaliskuu 33, helmi27; joulun 29; marras 30, loka 28;syys 23;elo 26; heinä 30; kesä 29; touko 22; huhti 26; maaliskuu 27; helmi 31; tammi 29; joulun 23; marras 24; loka 25; elo-syys 28; heinä 32; kesä 33; touko 31; huhti 31; maaliskuu 34, helmi 36;tammi ja joulun 38; marras 37; loka-syys 36;elo 30; heinä 38; kesä 35;touko 37; huhti 40; maaliskuu 42; helmi 45; tammi 42; joulun 44; marras 41; loka 44; syys 48; kesä-elokuu 49; touko 46; huhti; 47; maaliskuu 49; helmi 46;tammi 41) **vammais tai pitkäaikaissairaita** – kova haaste – eivät siis katoa mihinkään noin vain, mutta ollaan pystytty hyvin työllistämäänkin ja pystytään siis yhä paremmin! Määrä hallussa vielä koronan keskelläkin, mutta huolestuttava nousu oli pahimpina kuukausina
- **pitkäaikaistyöttöminä olleita nyt 62** (elo 56; heinä 58; kesä 57: touko 52; huhti 53; maaliskuu 53; helmi 49; tammi 44; joulun 45; marras ja loka 47; syys 41;elo 38; heinä 40; kesä 38; touko 35; huhti 34; maaliskuu 37; helmi 40; tammi 39; joulun-marras-loka 40; syys 42; elo 46; heinä 48; kesä 46; touko 45; huhti 54, maaliskuu ja helmi 51tammi 52; joulun 60; marras 63; loka 62; syys 63; elo 64; heinä 70; kesä 68;touko 76; huhti 81; maaliskuu 101; helmi 110; tammi 117; joulun 116; marras 115; loka 118; syys 112; elo 113; heinä 112; kesä 118; touko 123; huhti 120; maaliskuu ja helmi 114; tammi 111) eli noin 21 % **työttömistämme → tilanne oli välillä määrällisesti hurja ja suhteessakin yli 30 % työttömistä (ja tästä suorat kulut kunnalla suurimmat) – juuri tähän on pyritty kuntouttavalla vaikuttamaan! 16 kuukautta putkeen määrä oli yli 100 henkilöä – aiemmin ei määrä ollut edes yli 100, vaikka työttömyys on ollut yhtä korkealla viime vuodet!!! – nykyinen taso siihen nähden hieno – muutos ollut täällä merkittävä ja jopa alle 50 oli 20 kuukautta peräkkäin ja korona vaikuttaa tähän viiveellä → iso riski toki**
- **Kaikkiaan 242** (elo 235; heinä 274; kesä 309; touko 318;huhti 351; maaliskuu 273; helmi 226; tammi 231; joulun 232; marras 206; loka 204; **syys 198; elo 193**; heinä 212; kesä 218; touko 200; huhti 217, maaliskuu 225; helmi 243; tammi 248; joulun 250; marras 220; loka 210; syys 203; elo 211; heinä 247; kesä 236; touko 217; huhti-helmikuu 244; tammi 250; joulun 265; marras 247; oka 242; syys 226; elo 225; heinä 263; kesä 255; touko 250; huhti 292; maaliskuu 302; helmi 324; tammi 338; joulun 349; marras 312; loka-syys 319; elo 328; heinä 336; kesä 340;touko ja huhti 342; maaliskuu 366;helmi 375; tammi 363) **työtöntä – pahimmillaan oli melkein 400 - elo-syyskuussa 2019 ensi kertaa moniin vuosiin määrä alle 200! Koronakasvu oli hurja – helmi 226 → huhti 351, mutta lomautuksia – suunta lupaava**
- **yli 50-vuotiaita työttömiä 128** (elo 125; heinä 133; kesä 147;touko 153; huhti 167;maaliskuu 141; helmi 124; joulun 126;marras 113, loka 112; syys 105;elo 107; heinä 109; kesä ja touko 105; hutin 121, maaliskuu 126; helmi 136; tammi 133; joulun 127; marras 115; loka 109; elo-syys 98; heinä 112; kesä 105; touko 107; huhti 131, maaliskuu 137; helmi puuttuu; tammi ja joulun 141; marras 138; loka 130; syys 121; elo 117; heinä 137;kesä 124;touko 136; huhti 154; maaliskuu 155; helmi 171; tammi 185; joulun 179; marras-loka 170; syys 173;elo 175; heinä 173; kesä 176; touko 177 ; huhti 176; maaliskuu 186;helmi 193; tammi 184) , **eli yli 50% työttömistämme** – tilanteen heikkeneminen koskettaa aina yli 50 v. työttömiä ja paraneminen taas heitän hitaiten usein – **määrä ei poikkeavassa kasvussa – toistaiseksi korona vaikuttaa tasapuolisesti kaikkiin työikäisiin**

Lopuksi vieras pääoma 2021 kunnan oma toiminta – konsernin arviointi sairaalaNovan kustannusten kasvun vuoksi uudelleen arvioinnissa

Hankasalmen kunta

	2020	2021
INVESTOINNIT		
Investointisuunnitelma		929 500
LAINAKANTA		
Pitkäaikaiset lainat	5 501 496	4 920 004
Lyhytaikaiset lainat /lyhennykset	756 492	581 492
Kuntatodistuslainat	2 000 000	3 000 000
Yht lyhytaikaiset	2 756 492	3 581 492
Leasing pääoma 31.12.	15 232 717	14 751 716
Vieras pääoma yht	23 490 705	23 253 212